

Ára: 1.50 F.

VAN KRISZTUSUNK!

IRTA:

TOWER VILMOS

Ú J E M B E R
KISKÖNYVTÁRA

Eddig megjelent füzetek:

1. Egyházunk és iskoláink
(Beresztóczy Miklós) . . . 1'50 ft
2. Van Isten!
(Radó Polikárp) 1'— ft
3. Katolikus tanítás a tulajdonjogról
(Mihelics Vid) 2'50 ft
4. Van lélek!
(Radó Polikárp) 1'— ft
5. Van másvilág!
(Radó Polikárp) 1'— ft
6. Van Krisztusunk!
(Tower Vilmos) 1.50 ft

ELŐKÉSZÜLETBEN:

Milyen az Isten? (Szomor Tamás)

Felelős kiadó: Mihalovics Zsigmond;

Nihil obstat. Dr. Colomannus Tóth mp. censor dioecesis. Nr. 6483/1946.
Imprimatur. Strigoni, die 13. Dec. 1946. Dr. Joannes Drahos mp.
vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. Bpest, VIII., Csepregy-u. 2. — F.: Schaff Árpád.



Veritas liberabit vos
Az igazság felszabadít titeket

AZ ÚJ EMBER KISKÖNYVTÁRA

minden egyes füzetének ez a szent-
írási idézet a jeligéje, amely azt a
hűséggel vállalt célkitűzésünket fejezi
ki, hogy következetesen és megalkuvás
nélkül szolgáljuk, feltárjuk és olva-
sóink előtt megvilágítsuk az igazságot,
bárhol, bárhonnán jelentkezik, mert
ami az igazság, az egyben katolikum
s ami igaz, az egyúttal katolikus is.



1. FEJEZET

A Krisztusra vonatkozó ősforrások

Van-e széles e világon ember, ki e nevet „Krisztus”, nem ismerné? Keresztény és pogány, hívő és hitetlen, tanult és tanulatlan egyaránt ismeri nevét, tud róla egyet-mást, azt is, hogy nagy ember lehetett, ha másért nem, már csak azért is, mert születésétől számítjuk az éveket és nevére milliók hajtják meg fejüket vagy térdüket.

Ki is ez az „ember”? Igen, egyelőre Krisztust csak földi, történelmi szempontból akarjuk pusztá eszünk reflektora elé állítani.

E végett jelen ismertetésünkben nem is hivatkozunk a Krisztus életére vonatkozó legfőbb forrásokra, a négy evangéliumra. Még a Szentírássra általában sem. Utóbbinál legfeljebb egy csodálatos és pusztán lélektani szempontból szinte megmagyarázhatatlan tényre hívjuk fel a figyelmet: Arra, hogy az ószövetségi, vagyis Krisztus előtt több évszázaddal megírt könyvek egy leendő Messiásról rengeteg jóvendölést tartalmaznak, amelyek Krisztusban kivétel nélkül és teljesen teljesültek. Még hozzá úgy, hogy ezek a jóvendölések rajta kívül sem előtte, sem utána élő személyre nem alkalmazhatók.

Mi több, jelen füzetben még a Krisztus mellett szóló forrásokat és irodalmat, sem vesszük tekintetbe, pl. az 1. és 2. századból a Didachét, a Barnabás levelét, Római Kelemen és Polikárp írását, Quadratus és Aristides közléseit és egyebeket. Hiszen mint Lukács evangélista megjegyzi, már az ő idejében is sokan írtak Krisztusról. (Lk. 1, 1—2.)

Lássuk tehát csupán a Krisztusról szóló, de Krisztustól távol álló, sőt Krisztus-ellenes legrégebbi profán (nem egyházi) forrásokat az 1. és 2. századból.

Igaz, hogy e források száma nem éppen bőséges. De ezen nem lehet csodálkozni. Hiszen pl. a klasszikus római írók méltóságukon alul tekintették, hogy tolluk hegyére vegyenek egy, a kereszt bitófáján kivégzett — nem rómain, vagyis az ő szemükben barbárt. Személye annál kevésbé érdekelte őket, minél kevesebbet tudtak és értettek tanításából.

Azt se felejtjük el, hogy Nagy Konstantin, II. Theodosius és I. Jusztinián a keresztény és Krisztus-ellenes iratoknak és könyveknek elégetését és megsemmisítését rendelte el. (Cod. Theol. 1, 3. 1. 1.) Sőt több mint valószínű, hogy a keresztények ezt önszántukból is szívesen megtették. Így az első két századból való sok Krisztus-ellenes könyv megsemmisülhetett.

Hiszen még a pogány klasszikus írók műveinek nagyrészt is csak az Egyház papjai és szerzetesei mentették meg a pusztulástól és mentették át az utókorra. Nélkülük még ezek a források is eltűntek volna. Viszont világos, hogy ezek az irodalom-mentő egyházi személyek nem erőlködtek vallásuk és világnézetük mestere ellen szerkesztett írásokat megmenteni és megőrizni számunkra.

De még így is elég Krisztustól távol álló, sőt Krisztus-ellenes ősforrással rendelkezünk. Vegyük őket sorba, persze füzetünk szűk kerete miatt csupán távirati tömörséggel.

2. FEJEZET

Flavius József

Flavius József Kr. u. 37-ben született. Nagyeszü és tudós zsidó volt. Még a rómaiak előtt is oly tekintély volt, hogy római polgárjoggal tisztelték meg. Két műve: „A zsidó régiségek” és „A zsidó háború”. Mindkettőben szól Krisztusról. — Ime saját szavai szószerinti fordításban:

„Abban az időben élt Jézus, egy bölcs ember ha ugyan őt egyáltalában embernek szabad nevezni. Mert ő csodálatos műveket cselekedett (az emberek tanítója volt, akik az igazságot könnyen elfogadják). És a zsidók közül, de

a hellasi világból is sokakat magához vonzott. Az ismert Krisztus volt ő. És noha Pilátus, a főemberek feljelentésére, kereszthalálra ítélte, eredeti követői nem pártoltak el tőle. Mert ő a harmadik napon újból elevenen megjelent, miután az isteni próféták róla ezt, mint más ezer csodálatos dolgot előre megmondottak. És a róla nevezett kereszténység még mostanáig sem ért véget." (Antiqua, XVIII. 3. 3. edit. B. Niese. IV. Berolini. Weidmann, 1890. 151. köv. old.)

„A zsidó háború” c. művében hasonlóképen szól Krisztusról. (L. Berendts-féle kiad. 8, 12.)

3. FEJEZET

Plinius

Ifj. Plinius Gaius P. Secundus (61—114.) mint Bythynia és Pontus helytartója tanácsot kért Traján császártól, hogy mit tegyen Krisztus követőivel.

A nagyon terjedelmes levélből csak a következő, leginkább jellemző részt közöljük:¹

„Azokkal szemben, akik magukat keresztényeknek vallották... Kivégeztettem... Mások keresztények voltak ugyan, de felhagytak vele; némelyek három évvel, mások több évvel, sőt *némelyek 20 évvel ezelőtt*. Azt állították, hogy bűnük vagy tévelyük leginkább abban állott, hogy bizonyos napon összejöttek. *Krisztusnak mint Istennek* tiszteletére együttesen énekeltek és esküvel nem gonosztettre, hanem arra kötelezték magukat, hogy lopást, házasságtörést el nem követnek, szavukat meg nem szegik és a náluk letétbe helyezett jószágot le nem tagadják... Annál szükségesebbnek tartottam, hogy *két szolgától, kiket Diakoniszádnak neveztek*, kínvallatással megtudjam az igazságot.”

¹ Aki Plinius levelének teljes szövegét óhajtja olvasni és a többi Krisztus-ellenes ősforrások szövegét, amelyeket tér híján jelen füzetben kihagytunk, ezeket mind megtalálhatja Tower Vilmosnak „Kicsoda Krisztus?” c. kétkötetes munkájában. (A Szent István Társulat kiadása.) Ára: 20 frt.

E levélből főképp három adatot emelünk ki. Az egyik, hogy a keresztényüldöző Plinius szerint a keresztények Krisztust Istennek tartották.

A másik adat: Plinius a szóban levő levelet 109—112 között írta. Mint e levélben maga állítja, némelyek már 20 évvel ezelőtt megszűntek keresztények lenni, tehát 89—92. évben. Így Plinius levele tanúság arra, hogy már az első században, vagyis az apostoli korszakban még a római birodalom különféle tartományaiban is nagyszámú keresztény élt. Sőt Plinius tartományában annyira elszaporodtak a keresztények, hogy a helytartó aggódva nézte terjedésüket és ügyükben a római császártól kért bővebb utasítást.

A harmadik értékes, tanulságos és jellemző adat a levélben említett két rabszolganő, akiket az Egyház diakonisszáknak alkalmazott, vagyis akik egyházi hivatalt viseltek. Ime, az Egyház már a kezdet kezdetén nem ismert különbséget szabad és rabszolga személy között.

4. FEJEZET

Tacitus

Amint a két első században minden pogány római, Tacitus, a római történetírás-mestere (55—120) is, „Annales” c. művében Krisztusról mint a kereszténység alapítójáról ír, „akinek babonasága (ezen a keresztény vallást érti) nemcsak Judeában, hanem Rómában is követőkre talál.” Majd részletesen szól a keresztények ellen foganatósított büntetésekről.

„Historiae” c. művében (69—96) a Jeruzsálem ostroma idején tapasztalt csodás jelekről és a zsidók várta Királyról így emlékezik meg:

„Sok csodajel történt akkor, amelyeket a babonás és a vallással szemben ellenséges érzületű nép semmiféle áldozattal vagy könyörgéssel sem tudott kiengesztelni. Úgy látszott, hogy az égen hadak törnek egymásra, a fegyverek piroslanak és a felhőkben hirtelen keletkezett tűznek láng-

jától fénylik a templom. Ennek kapui hirtelen kitágultak és emberi hangnál erősebb szó hallatszott: „Kivonulnak az istenek.” Egyúttal láthatóvá lett a kivonulóknak óriási nyüzsgése. E csodás jelenségekre némelyek félni kezdtek; mások meg voltak győződve, hogy beteljesedett az, amit a régebbi papok megjövendöltek, hogy az időben Kelet fog hatalomra jutni és Judeából származó egyének fognak uralkodni. (V. 12.)

5. FEJEZET

Mara Bar Serapion, Samosatai Lucián, Celsus és a későbbi írók

Mara Bar Serapion előkelő pogány bölcselő volt. Fiához intézett nagyon terjedelmes levelében (72—96) magasztalóan beszél Krisztusról, „a zsidók bölcs királyáról”, akit egy rangba helyez Sokratessel és Pythagorassal. „Noha Krisztust népe halálra ítélte, mégis örökké élni fog tanításában és törvényeiben.”

Samosatai Lucián 170 körül írta meg művét, amelyben a keresztényeknek szemére veti, hogy a görög isteneiket megtagadva, egy keresztrefeszített bölcselőt imádnak és az ő törvényeit követik. (De morte Peregrini 11 és 13.) Írásában éles gúnnyal törekszik gátat vetni Krisztus hívei térfoglalásának. De épp ezzel igazolja Krisztus tanainak belső erejét.

Celsus 178-ban írta művét. Ebben azt állítja, hogy Krisztus az ő csodáit egyiptomi varázslattal művelte. Erősen támadja az evangéliumi közléseket, de akarata ellenére, épp e közléseknek legpártatlanabb tanújává válik, amennyiben azokat támadja, de soha nem tagadja.

A 2. és 3. századból még más keresztényellenes írók is szólnak Krisztusról, de helyszüke miatt csupán a nevüket említjük meg: Epictet, Marcus Aurelius, Galenus (130—201), Apulejus (124—), Spartianus, Lampriadius, Dio Cassius (150—230), Cornelius Fronto († 175).

Mármost ha e Krisztus- és keresztényellenes írók közléseinek közös mondanivalóit egy mondatban akarnók ösz-

szeszűríteni, körülbelül ezeket mondanák: „Ez a keresztre feszített Krisztus nem volt közönséges ember, sőt a mi világnézetünkre veszedelmes egyéniség, akinek a tanítására felfigyel a tömeg, és aki bűbájossággal vagy ördögi segítséggel feltűnő, nagy csodákat művelt.”

6. FEJEZET

Mit mond a történelem Krisztusról

Érdekes, hogy már a Krisztus előtti pogány népek nagyjai is vártak egy Messiás-féle személyiséget. Így pl. Sokrates, Cicero, Horatius, Ovidius és különösen Vergilius. Utóbbi Krisztus előtt 70-ben született és 19 évvel Krisztus születése előtt halt meg. Tehát Krisztust nem ismerhette, sem az ő születésének körülményeit. És mégis „egy szűztől születendő csoda új ivadékról” jövendöl, aki „földre száll alá a nagy égből” és e természetfeletti hatalommal felruházott fiúgyermektől várja a jobb kort.

Confucius hirdette, hogy az égből jönni fog egy szent, aki mindentudó és az ég és föld minden hatalmát egyesíteni fogja.

A pogány kelták, gallok, indiai hinduk, irániak és germánok is várták egy természetfeletti csodálatos lény megjelenését a földön.

Tacitus tehát joggal írhatta: „Sokan meg voltak győződve egész Keleten arról, hogy *ez idő körül Judeából hatalmas uralkodó fog érkezni.*” (Hist. V. 13; Sueton. in vit. Vesp. c. 4.)

És Krisztus valóban a pogány Tacitus megjelölte helyen és időben megszületett, csak 3 évig tanított nyilvánosan, ő maga egy betűt sem írt, 12 halászra bízta tanításának elterjesztését és 33 éves korában keresztre feszítetten meghalt.

De sem előtte, sem utána nem élt ember e föld hátán, aki oly nagy hatást gyakorolt volna az emberiségre és történelmére, mint Krisztus.

Tana meghódította a hatalmas római világbirodalmat.

Pedig ellene támadt tíz császárnak minden erőfeszítése, törvényeinek szigora, hadseregének ereje, hivatalnokainak kérlelhetetlensége, a kirótt büntetések sokfélesége, a kínzások szörnyősége, a hóhérok százainak kegyetlensége.

Nincs a kínzásnak, üldözésnek és kegyetlenségnek az a módja, amelyet Krisztus követői ellen nem alkalmaztak volna. Patakokban ömlött a keresztény vér. A pallos sokszor eltompult és az elfáradt hóhért fel kellett váltani. Egyszóval a világtörténelem legnagyobb, legerősebb és legfélelmetesebb földi hatalma 300 esztendőn át mindent kigondolt és elkövetett a kereszténység kiirtására. Mégis alul maradt.

És Krisztus megnyerte, megtérítette, Egyházba olvasztotta a középkor vad, nyers, barbár népeit is, a spanyolokat, franciákat, olaszokat, ireket, angolokat, németeket, norvégeket, svédeket, szlávokat és minket magyarokat.

Pedig a térítés nem erőszakkal történt, nem fegyverrel és földi ígéretekkel, nem kedvezményekkel és életmód-könnyítéssel. Éppen ellenkezőleg.

És Krisztus úrrá lett Napóleonon, Bismarkon, Hitleren, akik pedig minden tőlük telhetőt megtettek és megmarkoltak, hogy az övéké legyen és maradjon a győzelem.

Igen, hány ország keletkezett Krisztus földi országa, az Egyház alapítása óta, melynek bölcsőjénél állott és melynek sírjába tekinthetett. Csak a két utolsó világháború óta tizenhat trón dült össze, köztük oly hatalmas uralkodó családoké, mint a Hohenzolleréké, Habsburgoké, az orosz cároké, kínai császároké, török szultánoké és í. t. Csak Krisztus földi helytartójának trónja nem ingott meg egy pillanatra sem, sőt ma 40 állam tartja fenn vele diplomáciai összeköttetését.

Krisztus hatása az egyesekre

Krisztus meglát egy vámszedőt és hívja magához, és az ott hagy vámot, állást, hivatást és Krisztus apostolává szegődik, érte áldozza fel életét is. Máténak hívták. Egy másik ember meg Krisztust látja meg, és rögtön ragaszkodó hívőjévé és társává szegődik élte végéig, és mint vértanú, Krisztusért ontja véré. Neve Natánael = Bertalan. A gazdag Zacheus életében szintén először pillantja meg Krisztust és örömeiben, hálából vagyona felét ajánlja jótékony célra.

Egy bűnös leány megismeri Krisztus tanítását és örökre búcsút vesz a test és vér minden örömétől és keresetétől: Magdolna.

Az élvhajhászó, romlott erkölcsű római pogány észreveszi, hogy eddig ravasz, alattomos, sorsát állati megadás-sal viselő rabszolgája egy szép naptól kezdve mosolyogva jár-ke, sokkal pontosabban, lelkiismeretesebben végzi teendőit. Alig ismer rá.

Viszont másutt a rabszolga nem tudta megmagyarázni, hogy ura minden külső megokolás nélkül miért kezd vele emberségesen bántani, őt testvérének szólítani, sőt felszabadítja és ajándékokkal elbocsátja.

De talán csak akkor, réges-régen történtek ily csodálatos változások?

Krisztus Jézus nevére ma is milliók meghajtják fejüket, temploma előtt leemelik kalapjukat, nagypénteki sírja előtt leborulnak. Személyét kőbe vésik, vászonra festik, zenébe ömlesztik. A bazilikák, dómok, a falusi templomok és útszéli kápolnák az ő emlékét örökítik meg, éppúgy, mint a Belliniek, Raffaelek, Leonardo da Vincik, Munkácsyak, Dantek, Pascalok, Papinik, s i. t.

A férfi- és női szerzetek tízezreiben a legkülönbébb nemzetiségű, fajú, természetű, vérmérsékletű és korú, mindkét nembeli fiatalok és öregek önként, minden kényszer, börtön és rendőr nélkül életük végéig tökéletes engedelmességben élnek, küzdenek, fáradnak és lemondóan áldoznak Krisztus iránti szeretetből.

Melyik bölcséleti, társadalmi, politikai vagy állami intézmény vagy tanítás tudta valaha vagy tudja ma olyan önfeláldozó, egész életüket fizetés, földi jutalom és kitüntetés nélkül a betegeknek, nyomorultaknak, nyomorékoknak, gyógyíthatatlanoknak szentelt lények százezreit elővarázsolni, mint pl. a betegápoló apácák. És ezek miért áldozzák fel magukat ilyen, emberileg érthetetlen módon? Krisztusért teszik!

A hithirdetők tízezrei ma is elvándorolnak a vadak, az emberevők, a belpoklosok közé, a leprásoknak minden más emberi társadalomtól elzárt ketrec-telepeibe, fizetés, földi jutalom reménye nélkül, feláldozva az otthon kényelmét, nyugalmit, biztonságát, otthagya szülőt, testvért, hazát. Miért? Krisztusért!

Az egyik ilyen újonnan létesített leprás-telepre keresve-keresett a hatóság orvost, ápolót, szakácsot, kiszolgálót. A rendes fizetések többszörösét ígérték. Mindössze két öreg néni jelentkezett. Erre kérdést intéztek egy francia missziós társasághoz. És versenyezve, egymást túllicitalva jelentkeztek páterek és fráterek és ezek felszólítására apácák is a leprások közé: Krisztusért!

Tessék egyszer december 24-én éjfélkor bármely katolikus templomba betekinteni. Ha ugyan még kapnak helyet. A legrémesebb havazás, dühöngő szélvihar vagy kínzó fagy ellenére is már egész órával előbb sűrű rajokban jönnek férfiak és nők, gazdagok és szegények, hogy résztvegyenek Krisztus születése évfordulójának éjjelén a fiszteletére rendezett egyházi szertartáson. És ezeket mind nem parancsszó, nem kényszer viszi a templomba. És ez az eset közel 2000 év óta minden évben megismétlődik. Nemcsak nálunk, hanem Betlehemben, New-Yorkban, Sydneyben, Japánban, Kínában, az óceáni hajók kápolnáiban és mindenütt, ahol Krisztust ismerik és szeretik.

Melyik más, régen született és hozzá bitófán kivégzett ember születésének évfordulójára, tiszteletére, ünneplésére telnek meg a legszebb épületek, még éjjel is, még borzalmas fteletidőben is?

8. FEJEZET

Egy jelentéktelen, de jellemző tünet

Felszentelnek egy fiatal, 24 éves férfit pappá. És ha ez a fiatalember akár a maga városában vagy hazájában, akár a közel vagy távoli külföld valamelyik idegen városába, falujába jut vagy téved, úton-útfélen ráköszöntenek az emberek. Az egyik dicsértessékkal, a másik kalapemeléssel, a harmadik azzal, hogy a vasúton vagy villamoson átengedi neki ülőhelyét. És köszöntik őt férfiak és nők, öregek és gyermekek, önkéntesen, őszintén, szívből fakadóan. Pedig nem ismerik, nem tudják, ki fia, hová való, mi a neve, milyen nemzetiségű, milyen nyelven beszél vagy ért. Azt sem tudják, baráti vagy ellenséges országból való, szereti-e, kedveli-e hazájukat avagy nem.

Csak egyet tudnak róla. Egyházi ruhájáról látszik, hogy valamelyes köze van neki a 2000 évvel ezelőtt két gonosztevő között kivégzett Krisztushoz! És ez elég, hogy személye iránt tiszteletet érezzenek, hogy vele, ha más-kép nem, a köszöntés és üdvözlés révén kapcsolatba juszanak és ekkép is nyilvánítsák hitüket, ragaszkodásukat, szeretetüket, hálájukat, megemlékezésüket Krisztushoz, Krisztus iránt, Krisztussal!

Ennyire ma is élő, eleven, vonzó, ható, imponáló személy Krisztus! E téren nincs hozzá fogható személy széles e világon.

9. FEJEZET

Miért és honnan?

Miért, honnan Krisztusnak a világtörténelem páratlan hatása az egyesekre és az egyetemességre?

Elsősorban onnan, hogy személyében sem hívője, sem ellensége nem talál jellembeli hibát, erkölcsi fogyatkozásokat, bűnös szenvedélyt, sőt még bántó túlzást, szöglelességet, félszagséget, különcködést sem.

Benne feltalálható minden elképzelhető erény, még-

pedig kellő arányban, összhangban, páratlan tökéletességben.

És e pontban most nem is a Szentírás tanúságára hivatkozunk. Bár itt is jellemző, hogy Júdas, aki elárulta Krisztust, élte utolsó órájában elárult mesterének védelmére kelt e szavakkal: „Vétkeztem, elárulván az igaz vért.” (Mt. 27, 3—4.) Bírája, Pilátus kijelenti: „Én semmi vétket sem találok ebben az emberben.” És ennek külső jeléül megmossa kezét. Másik bírása, Heródes „sem talált Krisztusban semmi elítélni valót”. (Lk. 23, 15.)

Krisztus maga felszólítja ellenségeit: „Ki vádolhat engem közületek bűnről?” (Ján. 8, 46.) Még a vele egyidőben keresztrefeszített jobb lator is megdorgálva baloldali bűntársát, vallomást tesz Krisztus büntelenségéről, mondván: „Mi ugyan igazság szerint, mert tetteink méltó bérét vesszük, de ez itt semmi rosszat nem művelt.” (Lk. 23, 40.)

De füzetünk első fejezetében tett ígéretünkhöz híven, e helyen most nem is a Szentírás közölte adatokra fektetjük a súlyt, hanem azoknak a tekintélyeknek a megnyilatkozására, akik akár meggyőződésükben akár világnézetükben a Krisztus-ellenes táborhoz tartoznak, vagy akiknek magán- és erkölcsi élete szeges ellentétben állt Krisztus tanításával és parancsával. Ime, találomra csak néhány ítélet:

Strausz Dávid 1835-ben kiadta Krisztus-ellenes, hírhedt művét: „Das Leben Jesu”, majd 1872-ben „Der alte u. neue Glaube” címűt. E két műben teljesen meg akarta semmisíteni Krisztus vallását. Gladstone, akkori angol miniszterelnök, nyilvános iratban óvta hazája ifjúságát a Krisztus-ellenes könyv olvasásától. De még Strausz is kénytelen volt elismerni, hogy Krisztus „az erkölcsi nagyságnak soha el nem érhető, soha felül nem múlható mintaképe”.

A Krisztus-ellenes műveknek másik, legismertebb és legelterjedtebb írása Renan Ernő tollából „Vie de Jésus” címmel jelent meg 1863-ban.

A következő idézet az eredeti műnek szóról-szóra

való lelkiismeretes fordítása (a fenti műnek 23. fejezetéből):

„Az a szellem, amelyet Jézus a világba hozott, még ma is a mienk. Az ő tökéletes szellemi szárnyalása a *legerényesebb élet fenséges szabálya lett*. Ő teremtette a tiszta lélek mennyországát, amelyben él, Isten gyermekeinek tökéletes nemességét, a *korlátlan életszentséget*, a földi salaktól való *szeplőtelen tisztaságot*... Benne összesűrűsödött mindaz, ami természetünkben jó és fenséges... Minden század hirdetni fogja, hogy az emberek fiai között nem született nagyobb Jézusnál.”

Nietzsche Frigyes, a keresztényellenes hadjáratnak egyik újabbkori megindítója Krisztus szeretettörvényéről így nyilatkozik „Jenseits von Gut und Böse” c. könyvében:

„Az embereket Isten kedvéért szeretni, mindeztideig ez volt a legnemesebb és legtávolabbi érzés, amelyet emberek között elértek... Bárki volt az az ember, aki ezt először megérezte és átélte, maradjon számunkra *minden időre szent és tiszteletreméltó*.”

Dosztojevszkij Fedor Mihajlovich Krisztust minden létező központjának, *minden cselekedet zsinórmértékének* tartja.

Andrejew, az orosz költő gúnyt űz a vallásból, de „Júdás”-ában dicsőíti Krisztus elárulását, mert a sötét bűnből az „Isten-ember megdicsőülése következett”.

Spinoza, a legnagyobb zsidó bölcselelő így ír Krisztusról: „Jézus halálában éppúgy, mint életében a *rendkívüli életszentség mintaképe volt*.” (Spinoza's Werke. Reclams Ausg. Nr. 4533—5; 5267—270.)

Jost, a zsidóság híres történetírója, így nyilatkozik: „A meggyőződésre, amelyet Krisztus keltett, rányomta az igazság bélyegét *mocsoktalan életmódja*, önzetlen ember-szeretete, szerénysége és igénytelensége.” (Jest: A zsidóság és felekezeteinek története. 394—395.)

Dr. Klauzner, a jeruzsálemi zsidó egyetem tanára természetesen tagadja Krisztus messiási vagy éppen isteni voltát, de „Jesus von Nazareth” c. művében Krisztus erkölcsstanát „felülmúlhatatlannak” mondja, és az 548—594.

oldalán át oly magasztalóan ír róla, mintha Krisztus-hívő szólalna meg soraiban.

1945 október havában a Pázmány Péter Tudományegyetemen dr. Moór Gyula rektor évnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy az emberiség, a humanizmus a krisztusi tanításban a legnagyobb tökéletességet érte el.

Van-e hát a világtörténelemben ember, akiről nemcsak barátai, hívei és követői, de ellenlábasai, ellenségei, ellenkező világnézetek követői is, ilyen legfelső fokban dicsőre, magasztalóan nyilatkoznának?

Krisztusnak sugárzó, fénylő, ragyogó lelki nagysága páratlan tökéletességben áll előttünk élte kezdetétől utolsó pillanatáig. Az ő jellege olyan tiszta, átlátszó, szép, fenséges, eszményi, zárt, hiány nélküli és hozzá oly vonzó, bizalmat keltő, utánzásra készítő, egyedülálló és kigondolhatatlan, hogy tökéletességét még képzeletben sem lehet fokozni.

10. FEJEZET

És tanítása?

Krisztus tanításában egybefonódik a legmerészebb titok és a példabeszédek egyszerű szava, a legkeményebb elhatározás és a leggyengédebb szeretet, az égre szegődött szem és a földi élet gondja, a legkérlelhetetlenebb bűngyűlölet és a bűnös iránt tanúsított határtalan irgalom, a megdicsőülés elképzelhetetlen fényessége és a legmegalázóbb szenvedéseknek önkéntes elviselése, a lélek bensőséges imája és a kerges kéz kemény munkája.

Krisztustól megtanultuk, hogy Isten nem a csillagvilág mögött, elképzelhetetlen távolban lakó, pihenő, az embert sorsára bízó lény, hanem a mindenkor és mindenütt, még bennünk is állandóan, szünet nélkül működő szerető gondviselőnk, még az állatok, sőt növények minden életműködését is figyelő és irányító jószág. (Jn. 5, 17; Mt. 6, 28. és 10, 29.) Krisztus tanítása kész, teljes, széles távlatú és megnyugtató világnézetet ad, amely értelmünk és érzelmünk számára helyes viszonyban mutatja be a Te-

remtőt a teremtettt világgal, a lelket a testtel, az erényt a bűnnel, a földi életet az örökkévalósággal, az érdemet a jutalommal, a szenvedést a vigasszal.

Krisztus tanítása gazdag, sokoldalú, világos, határozott, szilárd, befejezett és egyaránt megragadja az értelmet, kedélyt és képzelőtehetséget.

Krisztus még halandó testünket is felmagasztalja, tanítván, hogy az az Ő titokzatos testének tagja, a Szentlélek hajléka és temploma.

És mindez nem elmélet, amint Krisztus tanítása a maga egészében is nem pusztán hitrendszer, hanem minden ízében lüktető élet, szellem, erőforrás. Nem fogalmak száraz, unalmas, egyoldalú halmaza, hanem oly tanítás, amelynek természete, lényege a valóságba kapcsolódás, a meggyőződés, szenvedélyes akarás, erős elhatározás, átélés és átérzés, áldozatkészség és elszántság.

Ezért mondta róla Carlyle: „Krisztus tanítása a legmagasabb szó, amelyet a föld valaha hallott.” (Lectures on heres: The hero as poet.)

Krisztus tanítása oly igazságokat tartalmaz, amelyeket a legnagyobb elmék sem tudnak kimeríteni és e mellett oly világosságok is, hogy a nádfedeleles kunyhók lakóit is jobban felvilágosítják, mint a bölcselek minden tanítása képes volna rá.

Krisztus tanítása nemcsak az általános emberi természethez és lelki igényeihez szabott, hanem követőit egyúttal jobbá, tökéletesebbé, nemesebbé, megelégedettebbé és boldogabbá teszi, legyen az bár fejedelem vagy koldus, gazdag vagy szegény, férfi vagy nő, öreg vagy fiatal.

Vége Krisztus tanítása abban is szinte egyedülálló, hogy követőinek nem kell lakást cserélni, foglalkozást feladni, ruhát változtatni, hanem az élet minden tisztességes pályáján, minden vonatkozásban, fennakadás nélkül folytathatja rendes életmódját.

Még azok is, akik Krisztusban csak pusztán embert látnak, elismerik, hogy ha az emberek Krisztus tanítását és erkölcstanát tökéletesen követnék, semmi sem hiányoznék az emberi természetnek lehetséges tökéletességéhez és boldogságához.

A nap élteti a vakot is. A nap ereje és izzása árad és sugárzik a fekete szén tüzéből, a faggyúgyertya pislogásából, az ívlámpa vakító fényéből, lélekzetünk melegéből, s szívdobogásunk üteméből, még akkor is, ha nem gondolunk rá vagy ha a napnak ezt a közvetett hatását nem ismerjük. Éppígy Krisztusnak egyedülálló, páratlan, világéltető hatását még azok a népek, nemzetek, intézmények és személyek is érzik, amelyek, ill. kik Krisztust nem ismerik vagy semmibe veszik, sőt gyűlölik.

11. FEJEZET

És mit mond a ma?

Ma az emberiségnek több mint egynegyede vallja Krisztust vallása fejének, ha a katolikusokon kívül a többi keresztényeket is ide soroljuk. Maga a katolikus Anyaszentegyház pedig már ma is a világ legnagyobb intézménye. Olyan, mint egy terebélyes csodafa, melynek gyökerei, indái és ágai behálózzák a föld nagy részét. Pedig az Egyház talán még csak gyermekkorát éli és folyton-folyvást, mind nagyobb mértékben növekszik. XII. Pius pápa 1946 október 27-én mondotta az Amerikai Egyesült Államok hittudományi és hitoktatói kongresszusához intézett rádiószózatában, hogy a világon ma és minden évben több mint félmillió pogány és másvallású lép Krisztus táborába.

Ma Krisztusnak már csupán a keresztese is milliók tiszteletének tárgya, hitük felséges jelképe, a változó stílusokban az egyedül maradandó, templomok ormán büszkén csillogó és útmutató jel, magánházakban a keresztény jelleg ismertetője, a szenvedők nyugtatója, a haladók vigasztalója, a sírhantok fejfája.

Krisztus még ma is, tudatosan vagy tudattalanul a világérdeklődés homlokterében él. Ő ma is a világnézetek központí Napja, amely körül keringenek a többi nézetek és irányzatok holdjai és bolygói.

Még Renan Ernő, a Krisztus-ellenes írók e legvesze-

delmesebbje is, kénytelen volt megvallani: „Ezerszer élénkebben, ezerszer jobban szeretve élsz a szívekben halálotóta, mint a földön jártadban. Az emberiségnek annyira szegletköve leszel, hogy nevedet e világból kiirtani anynyi volna, mint azt alapjaiban megingatni.”

Igen, Krisztus ma is él, vezet, irányít és éltet, jobban, elevenebben, lüktetőbben, a tömegekben és az egyesekben, mint valaha!

12. FEJEZET

Csupán ember-e?

Krisztusról, erről a csodálatos jellemű, páratlan hatású, ma is éppoly eleven erővel élő s éltető személyről hívei azt állítják, hogy Isten-ember, nemcsak ember, hanem Isten is! Mint Istent tisztelik, imádják, mint ilyenek hódolnak és áldoznak.

Miért? Milyen alapon?

Kezdetben hangoztatott elvünkhöz képest most ismét nem a Szentírástól kérünk választ.

Napoleon császár mondotta: „Úgy gondolom, érték valamit az emberekhez és mondom önnek, hogy Krisztus nem volt ember!”

Majd így nyilatkozott Krisztusról Bertram tábornok: „Ez az, amin legjobban csodálkozom és ami *előttem Krisztus istenségét feltétlenül bizonyítja*: Én magam tömegeket tudtam lelkesíteni, kik halálba rohantak érettem. De szükség volt jelenlétemre, tekintetem villámló szikrájára, hangomra, szavamra, hogy a szívekbe tüzet gyujtsak. Minden bizonnyal megvan bennem ama bűvös erő titka, mely képes az embereket elragadni. De azt másokra átruházni nem tudom, egyik tábornokommal sem tudtam azt közölni és nem ismerem a titkot, mellyel nevemet és az irántam való szeretetet az emberek szívében meg tudnám örökíteni, hogy ott csodákat műveljek az anyag segítsége nélkül. Így volt ez Caesarral, így Nagy Sándorral is. És végül is megfélemedeznek rólunk és a hódítónak a neve csak iskolai dolgozatok tárgyaként szerepel. Milyen szakadék tátong az

én nyomorúságom és Krisztus örök országa között, kit az egész világon szeretnek, imádnak és hirdetnek. Nem inkább örökké él-e? Persze ez éppen Krisztusnak halála. *Nem egy ember halála, hanem egy Istené!*"¹

Goethe nyilatkozata: „A Krisztus személyéből kiáradó nagyság olyan isteni, amilyen módon csak valaha is megjelent, az isteni.” (Goethes Gespräche mit Eckermann. Herausg. von Wold u. Biedermann. VIII. 148.)

És Rousseau: „Lehet-e az a személy, akinek történetét az Evangéliumok közlik, pusztán csak ember? Ha Sokrates élete s halála egy bölcselőé volt, Jézus Krisztus élete s halála egy Istené.” (Emile, IV. Oeuvres II. Paris. Hachette, 280.)

És így folytathatnók még oldalakon át az éppen nem Krisztus világnézete gyakorlati követőinek megnyilatkozásaiból, hogy Krisztus nemcsak ember volt, hanem Isten is.

De hát kérdezzük meg őt magát. Hogy vajjon ő is Isten-embernek tartja s vallja-e magát. Hiszen erre a világ egyetlen embere sem tudna teljesen kielégítő választ adni, ha Krisztus maga nem nyilatkozott volna önmagáról.

De nyilatkozott. E nyilatkozata szerint Krisztus nemcsak valóságos ember, hanem valóságos Isten is.

Persze Krisztus nem hirdette hatástkeresően vagy villámgyors bemutatkozás gyanánt: „Én Isten vagyok!” Ezt tiltotta nevelői érzéke, finom tapintata és páratlan emberismerete. De minden szava és tette, minden nyilatkozata és viselkedése azt tanította s hirdette, hogy ő egyúttal igaz Isten is.

Napoleon lelkét különösen megragadta és lekötötte az a tény, hogy az egész történelmen át csak egyetlen egyszer történt meg, hogy ember önmagát Istennek nyilvánította. „A pogány zsarnokok ugyan szintén isteneknek nevezgették magukat, de ennek nyilvánvalóan csak egy célja volt, hogy

¹ Lásd Napoleon nyilatkozatait bővebben és az eredeti forrásokkal jelzetten Tower Vilmos: „Amit Napóleon életrajzai elhallgatnak” c. művének 178—198. old. (A mű a Szalézi Művek kiadásában jelent meg.)

örült hiúságukban olyan tiszteletet követeljenek önmaguk számára, mint amilyent alattvalóik a bálványszobornak is megadtak. De ha egy nemeslelkű és szellemdús ember a szó szoros értelmében Ég és Föld urának vallja magát és azt a következő évezredekben az összes művelt népek, a nemes és okos emberek milliói elfogadják, *ez az ember csak Isten lehetett*. Ahogyan meggyőződése, — fejezte be Napoleon — hogy nem vagyok más, mint ember, szint-úgy meggyőződése, hogy Krisztus más volt, mint ember.”

Valóban, még a világ összes vallásalapítói közül sem mondta magáról egyetlenegy sem, hogy ő maga az Isten; ha mindjárt később, a saját hibáján kívül, követői közül egyesek istenítették is őt.

Egyes-egyedül Krisztus volt az, aki a legvilágosabb, legfélreértetlenebb szavakkal, nyilatkozatokkal és cselekedetekkel tanúságot tett önmagáról, hogy ő az Isten egy-szülött Fia és az Atyával egylényegű, valóságos Isten. Ugyanaz a Krisztus tette ezt, aki egy egész életen át a legmélyebb alázatosságot nemcsak hirdette, de gyakorolta is.

Mármost minden attól függ, hogy Krisztusnak ez a nyilatkozata önmagáról megbízható és hitelt érdemlő-e vagy sem.

Ha hitelt érdemlő, akkor Krisztus valóban az is, aminek hirdette magát, vagyis igaz Isten!

Ha nem hitelt érdemlő, ha nyilatkozata nem fedi a tényt, és „csak úgy mondotta”, hogy ő Isten (de nehéz még leírni is, hát még kimondani vagy elgondolni), csak három más eset lehetséges:

Vagy tévedett vagy (ami előbbinek felső foka): örült volt vagy közönséges szédelő volt, csalt és ámitott.

Vajjon tévedett-e?

Válaszul elég volna egyszerűen utalni arra, hogy ezt soha senki, még Krisztus legnagyobb ellenségei sem merték állítani.

Ilyen főbenjáró, minden kérdésnél életbevágóbb kérdésben tévedett volna az a Krisztus, aki még az ő istenségét tagadók szerint is, a bölcs férfiaknak tökéletes eszményképe, a világnak egyik leglángeszűbb embere volt?

Tévedett volna az, akitől a minden időkre szóló vallás-erkölcsi tanítás ered és aki éles elmével mérhetetlenül kiemelkedik korának, népének és környezetének színvonalából?

Az a Krisztus tévedett volna a leglényegesebb tanításban, akinek lángelméje előtt közel 2000 évnek minden nagy elméje meghajolt és akit még ellenségei is a világtörténelem legnagyobbjai közé sorolnak?

Vagy az ilyen páratlanul bölcs, okos, határozott, kiforrott jellem szenvedett volna olyan végtelenül örült rögeszmében, hogy ő Isten, ha ez nem igaz? Főképp ő, aki olyan földhözragadt szegény volt, hogy istállóban született, otthona sem volt és szinte mások könyörületességéből élt? Hiszen ez esetben ő lett volna a világtörténelemnek legeszelősebb, legörjögőbb félrevezetettje!

Képzeldő örült lett volna az, akinek tanításán közel 2000 év óta nevelődnek, nemesednek egyesek és nemzetek?

Képzeldő örült lett volna az, aki minden korban millióknak bizalmát, hódolatát, szeretetét megnyerte, akiért milliók életüket áldozták fel, aki a legműveltebb népek vallási életének központja és akinek vallását (az összes keresztény vallásokat beleértve) több mint 800,000.000 ember vallja?

Vagy talán csaló lett volna? Mert ha nem volt Isten és magát csak annak hirdette, akkor nem is közönséges csaló, hanem erkölcsileg züllött, az embereket gonoszul félrevezető, bitorló, szédelgő, ámító, világcsaló volt!

De józan ésszel fel lehet-e ezt tenni arról a Krisztusról, aki példátlan nemes, szent, hibátlan jellem volt, amely még az ő istenségét tagadó elméket is megigézte.

Az a Krisztus csalt volna, aki az igazságért szenvedett és meghalt, nem föllengzően, nem lázas rajongással, szenvtelen szenvedélyességgel, hanem nyugodtan, higgadtan, tudatosan, férfiasan és hőiesen?

De van még egy bizonyíték Krisztus isteni volta mellett. Ez a bizonyíték bizonyos szempontból talán valamennyi eddig említetténél hatalmasabb és meggyőzőbb. Maga Krisztus hivatkozik rá: Valaki — úgymond — megteszi Isten akaratát, ahogyan azt ő (Krisztus) tanítja, az

megtudja, maga megtapasztalja annak isteni voltát és hogy e tanítás szerzője is Isten. „Aki kész Isten akaratát cselekedni, megismeri a tanításról, vajjon Istentől van-e az?” (Jn. 7, 18.)

Igen, aki erős akaráttal, jó szándékkal és teljes elszántsággal megpróbálja Krisztus tanítását alaposan megismerni és tökéletesen követni, az a kezdetben hitetlen s kételkedő, de azután megbizonyosodott és megtért Tamás apostollal együtt kénytelen lesz Krisztus előtt leborulva vallani: „Én Uram és én Istenem.” (Jn. 20, 29.)

Minden mulandó, minden itt a földön,
Mint a sebes nyíl, mennek a napok...
Hiába minden... a ma elsodorja,
Amit a tegnap még itten hagyott.
Múlás az élet, visz, sodor magával,
A földön még csak pihenőt se ad,
Fordul a föld és feledés takarja
Lángszellemek és angyalok nyomát.

Te vagy csupán, Te üdvözítő Krisztus!
Örökké élő, testté lett Ige.
Aki előtt az idők meghajolnak,
És térdet hajt az emberek szíve;
Te most is élsz, mint Isten a szívekben,
S vezeted innen a világokat

Tied a szív, a lélek és az elme,
S a halhatatlan lelkiismeret.
Neved imádság, az egész világot
A Te nevednek hangja tölti be:
Krisztus Jézus, az Istenember!

Kemenes Ferenc.



Aki bővebben óhajt megismerkedni Krisztus személyével, annak ajánljuk a következő művet: „Kicsoda Krisztus?” Két kötetben (313 és 226 old.), írta: Tower Vilmos. A Szent István Társulat kiadása. (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30. és IV., Kecskeméti-utca 2.) Ár: 20.— Ft.



Az ÚJ EMBER KISKÖNYVTÁR minden száma egyházi cenzurán megy át. Az egyházi cenzornak azt kell megállapítania, hogy nem tartalmaz-e a vonatkozó munka olyan tételeket, amelyek hit és erkölcs szempontjából összeférhetetlenek a katolikus tanítással. Ilyen irányú tagadó ítéletét fejezi ki a cenzor a „nihil obstat” megjegyzéssel amellyel azt mondja, hogy a műben nincs kivetnivaló. Ennek nyomán az egyházi hatóság megadja az engedélyt — „imprimatur” — a kinyomtatásra és terjesztésre.

Mindebből tehát nem következik az, hogy a cenzor az illető mű szerzőjének fejtegetéseit az Egyház tanító hivatala állásfoglalásainak, vagy azokkal mindenben egyezőknek ismerné el, sem pedig az, hogy bármilyen tekintetben is korlátozni kívánná a kutató szellem szabadságát mindazokban a kérdésekben, amelyek nem tartoznak szorosan a katolikus hit és erkölcs változhatatlan döntései körébe.



Eddig megjelent füzetek:

1. Egyházunk és iskoláink
(Beresztóczy Miklós) . . . 1'50 frt
2. Van Isten!
(Radó Polikárp) . . . 1'— frt
3. Katolikus tanítás a tulajdonjogról
(Mihelics Vid) . . . 2'50 frt
4. Van lélek!
(Radó Polikárp) . . . 1'— frt
5. Van másvilág!
(Radó Polikárp) . . . 1'— frt
6. Van Krisztusunk!
(Tower Vilmos) . . . 1.50 frt

ELŐKÉSZÜLETBEN:

Milyen az Isten? (Szomor Tamás)

Felelős kiadó: Mihalovics Zsigmond.

Nihil obstat. Dr. Colomannus Tóth mp. censor dioecesisus. Nr. 6483/1946.
Imprimatur. Strigonii, die 13. Dec. 1946. Dr. Joannes Drahos mp.
vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. Bpest, VIII., Csepregy-u. 2. — F.: Schaff Árpád.